

REVISTA ORĂȘTIEI

ABONAMENTELE: Pe 1 an 3 fl.; pe 1/2 an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl. Pentru România și străinătate 10 fr. la an. Manuscrise nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate nu se primesc. Abonamentele se plătesc înainte.		Apare în fiecare Sâmbătă		INSERTIUNILE: Un șir garmond prima-dată 7 cr., a 2-a oară 5 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr. Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sînt a se trimite la adresa: „Minerva” institut tipografic în Orăștie (Szászváros).	
EDITOR AL FOII: Aurel Popovici-Barcianu, director.		PROPRIETATEA Institutului tipografic „Minerva” în Orăștie.			

• • • • •
Când vedea-vom încă un erou român?...
Secolii se scură... ferele rămân!..
Nici o zi n'aduce neamului mărire:
Viața noastră trece fără strălucire!

La gândiri de fală, sufletul căzut
Tremură ca sclavul ce s'a abătut.
Fugul pentru dînsul s'a făcut un bine;
Viața în robie... nu mai e rușine!
Și cu toate astea, o, pămînt iubit,
La mai mîndre zile tu ai fost ursit!..

Sabia străină pleacă frunți plecate!
Când inima-i slabă, brațele-'s legate!

Mulți roșesc în viață mîndru-a mai gândi
In străbuna țară fericiți a fi!
Căci robia lungă sufletu 'njosește
Tot pe-atât cât corpul dureros sdrobește!

Vulturul cel mîndru, căruia s'au smuls
Aripile, sace de dureri pătruns, —
Dar' când crește-aripa-'i, își apucă sborul,
Sparge cu mîndrie vînturile, norul!..

În loc de ori-ce altă încercare a noastră de a vesteji acum în ajunul zilei de 3/15 Maiu, amorțala și nepăsarea națională generală, ce se simte altfel de ani de zile, — cităm cetitorilor nostri aceste versuri admirabile din poetul cel cu inimă așa de doritoare pentru mărire românească, *Bolintinianu*.

Era o vreme când mărirea *Ferii-Românești* părea dincolo tot atât de încătușată, tot atât de desperată, cum pare azi multora, aici la noi, mărirea neamului nostru românesc. Atunci scria Bolintinianu poesiile sale pline de foc patriotic, între cari și «Șerbăneștii» din care scoatem versurile de mai sus.

Au trecut acele vremuri, și azi pentru România versurile lui, țipetele lui desnădějduite, că oare «când va vedea încă un erou român?» care s'o spele de

rușinea ce-o îndura Țara, peste care «secolii se scură, dar'... ferele rămân», — nu se mai potrivesc.

Se potrivesc însă dureros de adevărat pentru noi Românii de sub stăpânirea ungurească!

Par'că nici n'ar fi fost scrise aceste versuri pentru alții, ca chiar pentru noi, unde într'adevăr azi „nici o zi n'aduce neamului mărire“, unde jugul acuși ni-se pare «un bine», unde stai să zici că „viața în robie — nu mai e rușine!“

În orașe ca și prin sate, în cercurile mai «înalte» românești, ca și în cele mijlocii și de jos, o lîncezire, o amorțire, o nepăsare generală pare a se fi lăsat stăpână tuturor, par'că nu s'ar mai fi găsinđ inimi tari printre noi, ear' „când inima-i slabă, brațele-'s legate!“ și trufașul dușman prinzînd curagiu chiar în urma vederii acestor stări de lucruri, ne pune mîna în ceafă și — „pleacă frunți plecate“.

De-ar fi acele frunți ridicate, n'ar cuteza să se atingă de ele, sau numai cu multă teamă s'ar atinge!

E o rușine, Români, starea de slăbiciune sufletească în care lîncezim azi în Ardeal și Ungaria! *Să mai dăm semne de viață!* Un privilegiu bun ni-se îmbie aci aproape: *zina de 3/15 Maiu*. Să o sîrbăm pe asta cu vrednicie și cu fruntea ridicată, cărturari și popor de-opotrivă, spre a face să mai strălucească cătuși de cât earăși și al nostru nume și renume!

Să arătăm dușmanului că «Vulturul cel mîndru», poporul român, căruia el crede că «aripile 'i-a smuls», tot mai are putere destulă și inimă, spre a-'și arăta virtutea, și că de câte-ori și când numai voește, îi e crescută aripa de ajuns, și „își apucă sborul, spîrgînd cu mîndrie, vînturile, norul!“

Cum se sîrbăm noi?

IV.

Eată și părerea dlui *Dr. V. Lucaciu* arătată într'o scrisoare mai lungă trimisă către »Comitetul național studentesc« din București la 5 Martie, scrisoare reproducă de „*Liga Română*“ în fruntea numărului seu din urmă, apoi de „*Tribuna Poporului*“ dela Arad, toate în semn că conglăsuesc vederile lor cu vederile scriitorului. Și și *Dr. Lucaciu* spune tinerimii naționaliste din România, privitor la felul de sîrbare al iubileului de împlinirea a 50 ani dela 3/15 Maiu 1848, următoarele:

„*Vă asigurăm că vom serba acea zi așa cum poate să o sîrbătorească o națiune de martiri: Bisericiile, școalele, familiile sînt locul unde ne vom refugia ca să jertfim amintirile pietoase ale glorioșilor noștri părinți și frați din 1848.*“

„În străinătate, unde mai este o suflare românească, trebue să se serbeze acest iubileu ca o sîrbătoare de pietate, și ca un protest viu și elocuent în contra opresiunei barbare ce ne ține în lanțurile sclaviei.“

Adecă aceeași părere pentru care noi stăruim acum repețit. Credem că preoțimea și poporul nostru, vîzînd dorința tuturor, *vor și serba* pretutindenea, prin rugăciuni cu parastase și cu eșire la mormîni (unde să află îngropați eroi din 1848) și prin cuvîntări cuminți, dar' calde, avîntate!

Pentru armată.

Ministerul de războiu austro-ungar pregătește mari sarcini nouă țerii, pentru armată. În delegațiile ce se vor întruni în curînd la Pesta, peste uriașa sumă de până acum, va cere alte mari sume de bani, pentru lucruri nouă în armată:

Pentru *sporirea flotei* (armatei maritime, pe apă) va cere câteva zeci de milioane;

vrînd apoi *să schimbe earăși puștile*, aducînd altele în locul lor, de calibru și mai mic (cu glonț mai subțirel), pentru aceste *pusti nouă* va cere 12 milioane fl., ear' pentru a da pe viitor și *cină caldă soldașilor*, încă 8 milioane la an!

Laolaltă pentru aceste lucruri și pentru altele încă, vor trebui scociorite din punga popoarelor, alte *40 milioane fl.*, la an, peste cheltuelile de până acum, care singure sînt deja *sute de milioane!*

Se prevede o dispută aprinsă în delegațiuni (dieta *Împărăției*, câte 60 bărbați austriaci și 60 ungari laolaltă) asupra acestui lucru.

Plata preoților.

Legea despre întregirea plăților preoțești s'a pus în desbatere în dieta ungurească din Pesta la 3/15 Aprilie. În desbaterea generală după ce referentul comisunii și ministrul de culte a recomandat legea spre primire, contele Apponyi a făcut contra ei mari excepțiuni, dechiarînd că nu este la loc ca legea să împartă preoții în două tabere: cualificați și necualificați, ci cere, ca cei necualificați să nu se împărtășească de ajutor. Față de preoții bisericii gr.-orientale, spune că-s prea mulți și că nu crede, că biserica gr.-or. să aibă trebuință de atăția preoți. Să se cerceteze, deoarece statul nu poate da ajutor la atăța. Cere schimbarea proiectului.

Ear' Contele Zichy, partidul poporal, a protestat în numele confesiunilor contra purcederii guvernului *de a-se amesteca în autonomia confesiunilor*, și cere ca planul să se dee napoi comisunii, ca să-'l prelucre de nou cu băgarea în samă a neatărnării confesiunilor!

Peste tot, legea asta a pus dieta pe picior de zesboiu. Toți sînt nemulțumiți cu ea, și anume pentru-că prin ea guvernul nu vrea să dee un ajutor cinstit

FOIȚA „REVISTEI ORĂȘTIEI“

Serenadă.

Când zorii zilei s'au ivit,
Tu mi-ai zis: „Vino!“ — și-am venit.

Tîrziu, mi-ai zis, duioasă, „Cîntă!“
Și am cîntat iubirea-ți stîntă.

Să plec, pe urmă m'ai rugat,
Dar' eu... nu te-am mai ascultat!..

Ben-Ardun.

Zgârcenie.

Odată, pe cînd eram tînăr de tot, aproape un copil, mă preambulam pe iarbă. Atunci vîzui căzînd de pe gardul de ramuri, o floare așa de frumoasă cum nu mai vîzusem nici-odată. O ridicai foarte iute. Era o adorabilă răsură!..

Trecînd pe acolo o doamnă, nu așa de frumoasă, îmi zise:

— Dă'mi, te rog, mie acea floare.

Eu cu această floare voiam să fac dar tinerei fete, blondă și rumenă, cu care mă jucasem

în ajun jocuri nevinovate, și pe care o iubiam din tot sufletul meu. Cu toate astea rîspunsei: — Pentru-că doriți această floare, poftim, doamnă.

Odată, cînd nu mai eram așa tînăr, dar' eram sărac și trist, mă preambulam noaptea prin stradele întunecate din Paris. Zării lîngă un șivoi de apă, un ban de aur, căzut din vr'un buzunar. Era multă vreme de cînd nu vîzusem bani de aur! Il ridicai foarte repede; era o »Guinee« care făcea mult.

Trecînd pe acolo o fată tînără, destul de urîță, dar' sîracă, îmi zise:

— Dă'mi, te rog, mie această monedă de aur!

De sigur, că cu această comoară găsită, ași fi putut să prînzesc foarte bine, ceea-ce îmi era foarte de lipsă, sau ași fi putut să cumpăr niște versuri bine tipărite, ale vre-unui excelent poet. Cu toate astea rîspunsei: — Pentru-că voești această Guinee, iat'o, doamnă.

O altă-dată, tînăr sau bătrîn, bogat sau sărac, nu mai știu!, mă preambulam pe marginea mării, care era cu totul luminată de stele. Am vîzut în nîsîp o stea căzută din cer. Ea strălucea puțin, vai! dar' venea de așa de sus! Am ridicat-o foarte iute.

Trecea pe acolo cea mai frumoasă din prîntese. Ah! cum coroana ei din păr schîn-

tea în întunerec! Cum ași fi adorat-o pe această Alteță! Cum ași fi sărutat cu foc, pulberea pe care a călcat piciorul ei!.. — Și ea îmi zise, din capriciu:

— Dă'mi, te rog, mie această steluță!

De sigur, această cerească strălucire nu puteam s'o întrebunțez la nimic aci pe pămînt. Lucrul așa din cer nu are nici o valoare în valea asta de dureri! Cu toate astea nu am rîspuns nimic prîntesei și am păstrat steaua....

Catulle Mendés.

Iubita mării.

Pe prundul unei mări stetea un poet tînăr și plîngea.

Era cald, și senin pe cer, și liniște era pe mare. O ușoară adiere trimisă de apus, plutea pe de-asupra apelor, încrețînd smaraldul luciului lor mișcător. Din cînd în cînd, glasul unei ciamandure țiuia pe întinsul valurilor mărunte, cari se fugăreau ușurel spre țîrm, într'un joc zglobiu de copii nebunatici. Marea se legăna, mulțămită de cuprînsul ei, ca o fiară îndestulată de hrană.

Pe un colț de stîncă netezită, cu capul răzîmat de mână, tînărul privea uriașa nestărniceșă și asculta cum murmurul nelămurit al ei îi îngîna oftările.

Plîngea. Dar' marea cu ochii verzi se legăna, se legăna mereu, nepăsătoare de plînsul tînărului și de gemetele lui, cum nepăsătoare rămăsese la desnădējduirile cumplite ale atător ființe omenești.

Nu mai departe, cu două zile înainte, mânia furioasă a mării scufundase în adîncimile negre ale morții, un vapor întreg de călători, o lume întreagă de simțire, de speranțe și de gânduri.

Printre cei răpiți atunci de brațele haîne ale ei, fusese și un ânger blond, de șapte-sprezece ani, cu ochii ca marea, frumoși ca seninul visurilor de fecioară.

Era iubita tînărului poet și se întorcea cu tatăl seu din țeri mai calde și mai frumoase. La cîțiva kilometri de mal, vaporul fusese sfărîmat de furtună și, cu el, valurile înghițiseră și frumsețe și tinerețe și iubire...

Tînărul își strîngea în palme fața-'i palidă și plîngea cu șiroae de lacrimi, privind spre locul unde i-se afundase visul lui de viață.

În afară de ochii frumoși ai copilei, nu iubise nimic mai cu idolatrie ca marea, marea aceasta nepăsătoare, pe care o cîntase în cele mai frumoase versuri ale lui. Și tocmai ea să-'i răpească iubita, ea tocmai să-'i dea cea mai cruntă lovitură pe care inima lui o simțise vre-odată!..

bisericii ca atare, ci se cumpere anumiți preoți, pe care îi va putea, ca se-î aibă unelte pentru sine și scopurile sale!

Contele Bethler a spus-o verde ce este această lege: »Se șoptește, a zis dânsul, pe din afară de dietă, că e lipsă a se croi aici legea așa, ca statul maghiar să aibă într'însa **clește pentru greco-orientali!**« In faptă guvernul șoptește, că vrea clește numai »pentru greco-orientali«, (Români și Sârbi) ca se-și liniștească pe ceilalți în dietă și se-î voteze legea, dar' când le va avea odată, se va folosi el de sigur de aceste »clește« și față de Maghiari chiar, unde i-or face ceva greutăți! Cunoscând acest gând ascuns al lui, îi sar așa în cap capii opozițiunii. Cu toate astea banda lui Bánffy e mare destul, ca se-î poată da în mână — *cleștele!*

Desbaterea urmează, adesea așa de liniștită și frumoasă, ca la — gura cortului.

«Budapesti Hirap» foaie frunțasă maghiară, scriind în numărul seu de Marți deja al doilea primarticu dela începerea discuției, și arătând netrebnicia acestui fel de legi, încheie cu cuvintele:

«Urmarea și a acestei discuții în dietă, precum se poate prevedea, va fi: *dări nouă grele și o lege rea*, despre care deja atunci sunt cu toții încredințați că e rea, *când o aduc* (adecă știu dinainte că e rea, și totuși o aduc! Red.)

«Legea aceasta va spori numai, în țara noastră, *frecările* confesionale, *neliniștea* și *nemulțurile!*

«Și deja acum pregătesc la *alte* legi politice «bisericești», toate potrivite a face, *ca pace să nu fie nici odată în Ungaria!*...»

Odată și acum!..

— Înflorirea României —

Ca să se vadă cu câtă grijă și înțelepciune conduc bărbaii de stat ai României, țara încredințată cărmuirii lor, arătăm următoarele.

La anul 1880, «*Curierul Financiar*», foaie oficioasă, începându-se jumătatea a doua a anului, scria privitor la *negoful țării*, izvor de venit ori cale de săracire, acestea:

»Din tabloul oficial s'a putut vedea, că în aceste prime șase luni, valoarea obiectelor *importate* (aduse) în țara noastră s'a urcat la cifra de 116,318.754 lei, eară exportul (ducerea din țară în afară) la 105,578,871 lei,

Un fior de ură îi pătrunse sufletul și, pentru întâia oară, îi veni să blesteme marea aceasta, atât de mult iubită:

— Oh! mare lacomă! mare nemiloasă, mare ingrată! Nu ți-au fost de ajuns atâtea ochi frumoși să le stingi lumina, atâtea inimi să le 'nghiți bătaea, atâtea piepturi de fecioară să le dai hrană copiilor tēi! O lume întreagă ai 'nghițit, și altă lume ai făcut-o să se stingă de durere pe pământ, și atâtea trumșei ai mistuit, și-ai ros atâtea putere de vieață!... Și nu te-ai saturat de atâtea veacuri? Nu te-ai înduioșat de atâtea desnađeje? Și nu te-ai milostivit de atâtea lacrimi câte au curs din pricina mâniei tale sēlbactice? Mare cruntă! mare haină! poți să fii atât de barbară, când ești atât de frumoasă? Și eu te-am iubit, mare nemilostivă! Te-am iubit ca pe un idol și te-am cântat în versurile mele, și o lume întreagă te-a cântat cu mine, și totuși mi-ai fost nerecunoscătoare! Și tocmai tu sē-mi faci rana de care o sē mor? Tocmai tu sē-mi răpești pe aceea pe care am iubit-o tot atât de mult ca și pe tine? O vieață întreagă te-am cântat, ți-am înălțat imnuri de slavă, și în clipa asta te blastēm, ai fost nemulțumitoare și mārșavă!...

Zdrobit, căzū pe piatra rece, plângend cu gemete nebane.

Și atunci, din murmurul nelămurit de valuri se înalță un hohot de batjocură și un glas răsări din adâncul nepătruns al apelor:

(Va urma.)

adecă bilanțul comercial s'a încheiat cu o diferență de 10,638.883 lei în plus pentru import asupra exportului!

Comerțul exterior cel mai însemnat pentru România este acela ce această țară îl face cu *Austro-Ungaria*, atât din punctul de vedere al importului cât și din acela al exportului. In adevăr, în aceste prime 6 luni s'au adus de peste Carpați obiecte în valoare de 58,396.946 lei și am trimis pentru 24,810.141 lei!

Al doilea rang în comerțul nostru exterior îl ocupă *Anglia*, care ne-a trimis în același timp de șase luni materii de 26,785.733 lei, și pentru care noi i-am trimis valori de 17,318.291 lei!

In al treilea rând vine *Francia*, dela care am importat de 6,094.488 lei și pentru care am exportat de 7,018.772 lei.

Apoi *Germania*, pentru care s'a exportat de 741.433 și care ne-a trimis valori de 7,654.683 lei!

In general, exportul României se compune în cea mai mare parte din cereale (bucate) din diferite materii brute, cum e pielăria, blănăria, din vite etc. Cât pentru obiectele de industrie, nici nu este vorbă la exportul nostru: *totul ni-se trimite de afară*, din Austria, din Anglia, Francia etc.

Pe acest teren dar' avem mult de făcut, până să ajungem a ne subtrage încâtva de sub regimul tributar către alte state, sub care ne aflăm azi!«

Care va să zică: abia nainte de asta cu 18—19 ani, România era încă așa de napoi rămasă cu fabricarea lucrurilor de trebuință în țară, încât ea era curat tributară Austro-Ungariei, Angliei și Germaniei! *Aducea* din aceste țări tot de două ori atâtea cât le trimitea! Ceea-ce căsuna, firește, o foarte mare scurgere de bani din țară în afară, pe când se știe că întărirea și îmbogățirea unei țări înaintea în măsura în care se scurg bani *din afară în ea*, nu din ea în afară!

Firește bărbaii de stat ai României, numească-se ei conservatori ori liberali, schimbându-se la cărma țării, unii ca și alții au avut grije să pornească țara pe o cale mai bună în privința asta! Și azi, după 18 ani de înțelepte călăuziri, treaba stă așa, că țara a scuturat jugul de tributară! Importul (aducerea din afară în țară) a scăzut, ear' exportul a crescut, încât nu numai au ajuns să se copere una pe alta, ci *trimiterile din țară*, întrec chiar *aducerile* din afară! In lipsa datelor generale, eată, de pildă, care a fost în anul 1896 importul și exportul prin portul *Constanța*:

Aducerile în țară (importul) a fost în 1896 singur prin Constanța în valoare de 19 milioane lei, — dar' *trimiterile* (exportul) prin același port, tot în acel timp, au fost în valoare de 24 milioane lei!

Și sigur așa va fi și prin celelalte porturi și căi de comunicație cu țările vecine.

Adecă pe când în trecut, din schimbul de mărfuri cu străinătatea, se vēr-sau sume uriașe de bani în țările străine, pe atunci azi din același schimb, *rămân în țară* sume frumoase, cari cresc într'una.

Ear' alături cu înflorirea *materială*, e numai prea firesc că merge alătura, ori chiar în pas mai repede, înflorirea *culturală* a țării.

Popă maghiaron huidnit!

Frații de suferințe Slovaci, au în sinul lor și câțiva *Pituc-i* de cei mai răi, cari sunt gata a face multe de dragul ochilor și a... pungii ungurești.

Așa în comuna slovacă Nagy-Recze, în Ungaria-de-Nord, poftit să facă ceva slujbă de 11 April, popa slovac s'a învoit și a făgăduit că o să țină și o predică — ungurește! S'au dus domni, slujbașii din loc, de bucurie, toți, dar' s'a dus și poporul slovac.

S'a făcut slujba în limba slovacă, și a mers în liniște. Dar' cum a rostit maghia-

ronul spurcat cea dintâiu vorbă ungurească, *toată biserica s'a sculat în picioare* și cu murmure și cu huidueli pline de dispreț la adresa scârbosului popă-slugă ungurească, *au părăsit în chip sgomotos biserica*, spre marea »neplăcere« a domnilor unguri de față, cari credeau că dacă ei sunt aci, apoi bieții țărani slovaci n'or să cuteze să zică cărc!

Dar' nu; poporul s'a purtat brav!

Așa să fie peste tot locul și *cel puțin* așa să pășcă toți preoții, slovaci ori neslovaci, cari vor călca în picioare simțimentele curate naționale ale poporului lor!

PACEA LUMII

Primejdia războiului.

Asupra Spaniei încă tot plutește primejdia războiului cu Americanii. Dar' încă nu a izbucnit. Pare-că Americanii nu-s tocmai pregătiți.

Să vede asta din faptul că acum de 3 săptămâni și mai bine, lumea se tot așteaptă că ba azi ba mâine vor începe bubuiturile tunurilor, dar nu, căci congresul american (dieta și senatul lor) mereu aduc tot felul de hotăriri, numai aceea ca să se declare Spaniei războiu, nu! Dar' și mai bine se vede că nu-s tocmai pregătiți, din cumpărările de corăbii ce fac. Anume atașatul militar american din Berlin tocmai în zilele astea se târguie cu societatea de navigațiune Hamburg-americană, pentru a cumpăra dela ea corabia numită »Principele Bismarck«. In Birmingham apoi (în Anglia) trimisul american târgue 100.000 puști sistem Metford. Ear din Liverpool (tot Anglia) pe o corabie de povară au pus în 18 April pentru America, 5000 puști, 10 tunuri-Maxim, 50 tunuri-Krup, și 200 tone de muniție.

De altă parte după o știre primită la Paris din Havana (în Cuba), Spaniolii par a lua ascuțișul la întreagă pricina, căci ministrul de comunicație de acolo, s'a dus zilele acestea la răsculați și le-a îmbiat o autonomie (neatârnavă) a insulei pe temeieri foarte liberale, ca să fie odată pace. Dacă răsculații se învoiesc și pun armele jos, nici Americanii nu mai au cuvânt de-a năcăji și amenința pe Spania cu războiu, căci azi ei o fac tocmai pe cuvânt că răzcoalele ne mai sfârșite din Cuba vecină, le tulbură și lor liniștea și ei vreau să facă acolo pace.

CORRESPONDENȚA

Multe bune!

Seliște (I. Sibiu), Aprilie 1898.

Dle Redactor,

Știri bune și înveselitoare Vă împărtășesc de pe aici. Sărbătorile sfintelor Paști 'mi-au dat plăcutul privilegiu de a constata din nou săvîrșirea unor fapte, cari ridică vaza frumoasei comune *Seliște* și cari merită a fi cunoscute și de publicul mare.

E cunoscut, că doar' nicăiri simțul religios nu e așa de adânc în inima poporului nostru ca la »Mărgineni« și îndeosebi la așa numiții »Mărgineni-brânzari«. E de nedescris mângăierea sufletească ce o simți văzând evlavia acestor oameni. Inimă împietrită se aibă cineva, totuși văzând chipul în care se săvîrșește pe aici ceremonialul de noaptea în Sămbăta patimilor, numit: »*Trecerea pe sub Domnul*« și cel de Duminecă noaptea: »*Învîierea*«, se nu se înmoaie acea inimă.

Țeran și domn, stăpân și slugă, copil încă la pieptul mamei sale și moșneag purtat de subsuori de nepoți, toți iau parte la aceste servicii. Cine a avut privilegiu a fi de față și pe aiurea la acest fel de servicii, fără îndoială va constata cu durere, că prin unele tinuturi *simțul religios* la poporul nostru e în mare *descrereștere*. In Seliște, e departe de ori-ce schiopătare a simțului religios, totuși se lucră cu viu interes la susținerea lui neștirbită!

In scopul acesta s'a format un *cor de bărbai*, compus din intelighință și meseriași, care sub conducerea harnicului învățător *Iuliu Crișan*, de naștere din comitatul *Hunedoara*, a surprins publicul cântând răspunsurile liturgice după Dima, cu o acurateță

care servește de laudă dlor coriști și dlui conducător!

Ear' de pe amvon în prima și a doua zi s'a rostit frumoase și instructive *predici* la două biserici, din partea dlor învățători *Lăpădat* și *Cristin* și a teologului *Hociotă*.

Frumos lucru și vrednic de urmat pretutindenea!

*

Ca peste tot locul, așa și aici tinerii în Dumineci și sărbători se string la »joc« sau cum îi mai zic, la »horă«.

Prin cele mai multe tinuturi locul unde se ține acest joc e — »crâșmă«. In Seliște însă nu e așa! Pân'acum doi ani jocul se ținea în loc liber, iarna în locul de țîrg, ear' vara la un loc umbros, numit »Intre sălci«.

Comitetul comunal acum doi ani a hotărât să ridice în mijlocul comunei un »*pavilion*« spre acest scop. Pavilionul ridicat e de o frumuseță rară. Tinerii își petrec aici sub supraveghierea bătrânilor. Certurile, bățile, bețiile și alte lucruri demoralizatoare cari se întemplă prin comunele în cari jocul se ține în *crâșmă*, aici nu vin înainte! Prin construirea de astfel de »pavilane« de multe rele am putea feri poporul! Să luăm pildă dela Sași, în ale căror comune în toate se află pavilane de joc, de aceea rar vei și găsi în temniți tineri sași, pe când tineri români, durere, afli berechet! In comitatul Hunedoarei acum încep a se încaibai câte un spurcat de Jidov, care aduce câte un cioroiu de ceteraș, el ademeneste pe flăcăi la sine, că le »zice« gratis... Ba folosește și alte mijloace mārșave de a-î atrage. Astfel »nedeale« de când se țin în crâșme, au devenit întruniri de *beție*, urmările căreia sunt multe fapte rușinoase și păgubitoare poporului nostru.

Cărturarii nostri de prin comune ar face un mare și folositor lucru desmețind poporul dela acest rău, care de foarte mulți nu e băgat în seamă.

Dacă nu avem mijloace spre a ridica pavilane de joc, să înduplecăm tinerimea a-și ținea jocurile în *loc liber*, departe de cuibul infectat de boale și de rele al Jidanului!

*

Despre *portul seliștenesc*, care e cunoscut de cel mai frumos port românesc, încă se vē scriu ceva. E frumos cu adevărat, acest port! Cum se nu, când *însăși Regina României* 'și-a procurat un costum de acesta și în el s'a prezentat la *cel mai de frunte bal al Curții Regale din București*.

Dar' în anii din urmă acest frumos port prin *introducerea unor cusături străine*, numite »brodării«, 'și-a *perdut foarte mult din farmecul seu de odinioară!*

Veste bună aduc însă acum, anume: am observat că s'a început din partea cea mai competentă a *părăsi înoirile străine din port*, astfel că în curând el nu va fi numai »*bător la ochi*«, ci va fi din nou admirat din partea tuturor în frumuseța sa originală, scutind totodată de mari spese pe locuitori.

Aceasta deocamdată, dle Redactor. Cu alt privilegiu voiu scrie pe rînd istoria înființării a multor Reuniuni folositoare aici, spre a se vedea că o comună care a avut și are oameni cu trager de inimă pentru înaintarea poporului, câte bune și folositoare poate să facă!

r-r.

Ura contra Jidovimii.

— Procesul Zola. —

Să știe istoria lui Zola. Osândit la un an de zile închisoare a făcut recurs la Curtea de apel. Curtea a nimicit judecata și l'a dat pe mâna tribunalului de războiu, ca el să-î facă nou proces pentru că a atacat dreptatea sa și onoarea armatei.

Să va ținea în curând noul proces. Dar' procesul e premers de o ațitare foarte mare nu numai în Paris, ci în toată Francia! Toate partidele politice se ocupă cu această afacere, și *aproape toate sînt în contra lui Zola!* Doar' socialiștii și Jidanii de mai țin cu el. Noul proces se pertractează acum la Versailles, nu la Paris ca în rëndul trecut. Foile ațită poporul, *ca să-l atace cu puterea pe Zola, pe-depsindu-l în chipul acesta*. Descriu cum e palatul unde se va pertracta procesul, întrările și eșirile, ca să știe poporul unde să stee la pândă!

Această a doua pertractare pentru Zola e împreună și cu primejdia vieții,

Așa le umblă în alte țări, celor-ce se dau în coate cu Jidovimea, fie ei apoi bărbai ori cât de renumiți și de însemnați.

Ce lume întoarsă însă la noi!..

Tineri de „modă“...

Alfred și Gaston au un interesant dor de a se întrece unul pe altul, foarte nevinovat de altfel, dar' care ar putea să devie primejdios pentru... stomacurile lor.

Este la modă să prânzești cât mai târziu posibil, și Alfred, care vrea să întreacă pe Gaston, se încapăținează să prânzască cu o jumătate de cias după Gaston, care acum prânzește cu un cias mai târziu de cât Alfred și întors.

Ori-cine poate să-i vază dând târcoale pe lângă un birt de lângă operă, cu gulerul ridicat, cu bastonul și mâinile în buzunare, prind cu un suveran dispreț pe cei-ce mănâncă.

Ei se preumblă în lungul trotuarului din fața birtului.

Când toamea îi încolțește, ei grăbesc pasul, se privesc unul pe altul, fac stânga împrejur, ca-și-cum nu le-ar chiorăi stomacul și se preumblă ear'.

La urma urmei Gaston nu mai poate să rabde, el roagă cu privirea pe Alfred, a cărui mustră este și ea tot așa de rugătoare, dar' nici unul nu se așează la masă înaintea celui alt.

De-odată eată Alfred se apropie de Gaston, care-i e altfel prieten, și-i zice:

— Aici se mănâncă prost; mă duc în altă parte. Și el se depărtează repede.

După un sfert de cias dela plecarea lui Alfred, Gaston se hotără în sfârșit să se așeze la masă. Slavă Domnului!

Își comandă un prânz pe sprinceană: supă de zarzavat, pește rece, iepure împănat, salată de cartofi, o specialitate a birtului, și le înghiți toate în 25 de minute, ca de frica morții, de flămând ce era; pe urmă răsuflă din toată inima și încep să-și soarbă cafeaua...

Atunci Alfred, trădătorul, întră deodată în birt, se așază aproape de Gaston și începe să se uite surizând pe lista de bucate.

Gaston îi zise neîncetător:

— Drace, doar' n'o să prânzești de nou?

tu ai prânzit în altă parte!

Alfred se făcu roșu de mânie:

— Jur pe capul mamei mele, zise el, că n'am prânzit încă, și eată proba: Garson! voiu comanda mai pe urmă, eu nu sunt grăbit, dă-mi mai întâiu un vin vermut!

Din cauza aceasta, Gaston și Alfred și-au trimis martori! Se vor bate.

La întâlnirea pe terenul de bătaie, se va sili fiecare să vie earăși — cât se poate mai târziu.

Chantoiseau.

NOUTĂȚI

Pentru »Casa Națională« planuită la Sibiu s'au înscris trei membri fondatori noi (cu câte 1000 fl.) anume institutul de credit »Hategana« din Hateg, institutul de credit »Doina« din Câmpeni și dl avocat Nicolae Găroiu din Zernești.

Nu-i lasă să-și caute traiul! Sînt foarte minunați între sfinți drăguții ăștia de slujbași unguri! Aici la noi acasă nu ne lasă pe ne-maghiari să trăim, atâtea dări și pedeci de înaintare ne pun, ear' dacă vrem să ne ducem în alte țeri, — nu ne slobod la hotar! Așa se scrie că s'erau Ruteni din Maramureș, căutându-și norocul în America, își cer cu grămada pasapoarte, dar' dela comitat au oprit darea mai departe de pasapoarte, și pe sol-găbirae le-au îndrumat să caute ce e pricina de vreau așa mulți să părăsască țara? Ce răutate! Ca-și-cum n'ar ști ce e pricina! Dar' Românii le dau, tot acolo, pasuri pentru România, pentru-că, zic, eară să întorc acasă, dar' Rutenii nu mai mult! O fi ce-o fi și în vorba asta, dar' adevărul e, că pe Ruteni îi opresc mai tare aci, fiindcă vîd în ei un popor mort, a cărui stărv cu vremea îl pot alipi de trupul poporului maghiar, sporindu-și cifra, de aceea îi opresc. Mai bine să moară aci de foame.

Earăși Români împușcați. În comitatul Cojocnei, în comuna »Kosmatelke« flăcăi români jucau a doua zi de Paști și-și petreceau cu voe bună. Sara, la ciasul de »închidere« al crâșmelor, birăul a dus doi gendarmi cu sine, și provocând pe oameni să se împrăștie acasă, și ei nevoind, a asmuțat gendarmii asupra lor! Flăcăii, poate și cam chefuți, n'au ascultat îndată »porunca impenaților. Atunci feciorii lui Bánffy deloc i-au provocat de trei ori »în numele legii« să se împrăștie, apoi fără să mai aștepte mult, au tras foc asupra lor, omorînd numai decăt pe doi și rănind pe alți mulți! Eată o barbarie de cea mai ordinară: a sparge petrecerile oamenilor la s'erbători în așa chip ticălos!

Din Sécărămb ni-să scrie, că reuniunea femeilor de acolo, constituită sub președinția d-nei Steinhaus, a hotărît să împartă de sfințele Paști mai multe rënduri de îmbrăcăminte

între copiii s'erați dela școalele locale. Cum această Reuniune a fost constituită fără a face deosebire de naționalitate, și daruri s'au dat la amîndouă școalele, celei maghiare și celei române. Dintre elevii școalei române, 6 au primit câte ceva vestminte de Paști, care s'au împărțit în 20 Martie v. Pentru ceea-ce se aduce numitei reuniuni și președintei ei, și pe calea aceasta mulțumită în numele elevilor împărțășiți.

Proces de presă unei foi slovacă. În 18 Aprilie s'a pertractat înaintea juraților din Budapesta procesul făcut ziarului slovac »Narodnie Noviny« pentru trei articole, între care unul vorbea despre Români, al doilea purta titlul »Irod« și al treilea »Afițați poporul«. Redactorul Fiak a fost declarat »vinovat«. Ear' ca pedeapsă i-s'au croit: 8 luni temniță și 600 fl. amendă!

Logodnă. Dl Nicolau Teodosiu iun. și-a încredințat de viitoare soție pe d-șoara Fîruța Fiau din Hateg.

In atențiunea învățătorimii. Ministrul ung. de culte și instrucțiune, a decretat, printr'o ordinațiune nouă, Nr. 16002—1898, de disolvate subdes-părțemintele învățătoresți române gr-or. din tractul Devei și al Zarandului (poate și pe celelalte, dar' deocamdată despre acestea am putut afla), pentru-că nu și-au înaintat spre întărire statutele, deși au fost cu ani înainte provocate la aceasta. Ținerea adunărilor lor, e oprită, și eventual se vor risipi cu forța.

Talerii cei vechi de argint de câte 2 fl., eară vin în țară, numai cât — sub alt nume! În locul bancnotelor de stat ce sînt azi încă în circulațiune (folosință) în țară, în preț de 112 milioane floreni, precum se vestește din Viena, se va pune în circulațiune parte bancnote (hârtii) nouă, parte bani »noi« de argint, anume bucăți de câte 5 coroane. Bani ăștia de câte 5 coroane vor fi de mărimea talerilor celor vechi de 2 fl., făcuți din 9 părți argint și 1 parte aramă. Vor fi, se spune, foarte frumoși: pe o parte bustul (capul și peptul) M. Sale Imperatorului, pe cealaltă pajura Austriei, sub care cifra: 5 cor., ear în jurul feței scris: Franciscus Iosephus I., D. G. Imp. Austriae, Rex Boh., Ill. etc. et Ap. Rex Hungariae. (Adecă: Francisc Iosif I. din grația lui D-zeu Imperat al Austriei, Rege al Bohemiei, Illiriei etc. și Rege Apostolic al Ungariei.) În marginea lueie a banilor vor fi săpate cuvintele »Viribus unitis«. De tot se pun în circulare bani în preț de 64 milioane coroane, dintre cari în Austria se pregătesc cu scrisoarea latinească de mai sus, în preț de 44,800.000, ear în Ungaria (cu scrisoare firește »patriotică«, nu latinească, ce vorbă latinească, când ai, teremtette, așa de kacskaringoșă arpadină?) în preț de 19.200.000 coroane.

Ear' afară de banii noi de argint, e vorbă să se pună în circulație și bani noi de hârtie, anume: hârtii de câte 10 coroane și de câte 5 coroane.

Rescoale în Bosnia și Hertegovina. Se vestește că poporațiunea din Bosnia și Hertegovina e foarte neîndestulată cu domnia guvernului Kállay. Poporul asuprit de autoritățile civile, s'a răscolat în mai multe sate. Rescoala abia a putut fi sufocată prin miliție, după-ce au fost aruncați în închisoare mai mulți dintre capii răscolăților.

Cununie. Dl Dumitru Martin își va s'erva cununia Duminecă în 1 Maiu n. cu d-șoara Lucretia Iancovici, în biserica gr-or. română din Orăștie. Dorim fericire!

Trecerea Ungunilor reformați la neconfesionalism urmează. Protopopiatul reformat al Bihorului și-a ținut în săptămîna trecută conventul (sinodul) anual, în care s'a arătat că socialismul și neconfesionalismul cuprînde tot mai mult teren printre reformați. Între altele în comuna Cîmău (Csökmő) în scurt timp au trecut la neconfesionalism, adecă s'au înștiințat că nu vor să se mai țină de nici o religie, — 111 familii.

Niște profesori Bulgari, din Bulgaria, făcînd dimpreună cu niște studenți ai lor, o călătorie de studiu prin Ungaria, au fost în 18 l. c. și la Deva, unde au cercetat cetatea și școalele și muzeele ce sînt. I'a călăuzit dl Téglás, directorul școalelor reale.

Trenul personal ce merge dela Brad la Arad, a derailat (sărit de pe șine) Marți la 7 ore, la gara din St. Ana. La intrarea în gară și-a pierdut s'arita. Patru vagoane au scăpat de pe șine producînd o sguduitoră teri-

bilă și între călători o frică îngrozitoare. Alte nenorociri, afară de câteva capete lovite, nu s'au întîmplat, — spune »Tr. Pop.«

Omor. Dumineca trecută spre Luni noaptea, niște muncitori streini, Ruteni, ce lucrau la drumul de fer aici în Orăștie, certându-se beți, s'au luat la bătaie și au omorît pe unul cu cuțite.

Anunț. Am onoare a aduce la cunoștința prea onoratului public, că dela 1 Maiu a. c. deschid în Bistrița (piața-mare Nr. 22, deasupra farmaciei cetățenești) cancelaria mea advocațională, oferindu-mi serviciul în tot soiul de afaceri judiciale și administrative. Dr. Vasile Pahone, avocat.

Producția pompierilor.

— Mulțumită publică —

Producțiunea diletanților arangiată din partea »Pompierilor voluntari din Orăștie«, prin care s'a predat »Die wilde Jagt« — a avut loc în 11 Aprilie st. n. Deși locurile n'au fost chiar toate vîndute, totuși s'a putut constata un venit curat frumos, care după menirea sa, a fost transpus fondului iubilar.

Suprasolviri încă nu au lipsit. Au contribuit domni: Wilhelm Binder, Rudolf Kaess și d-na Maria Herbert câte 1 fl., ear' dl Heinrich Zeitler 30 cr., ceea-ce s'a și luat în s'edință la protocol.

Mai departe a încurs reuniunii din incidentul existenței sale de 25 ani dela »Vorschuss-Verrein« 50 fl., ear' dela institutul de credit »Ardeleana« alți 50 fl., pentru cari binefaceri mulțumind, reuniunea roagă și pe alții a-și aduce aminte, în chipul acesta, de dînsa.

Are reuniunea pompierilor și o fundațiune, întemeiată de d-na Fornszék, acum r'eposată. Acestei fundațiuni i-s'a ridicat suma încă cu 50 fl., donați de dl președinte de tribunal Bela Fornszék, în amintirea scumpei sale mame r'eposate.

Mulțumind și pentru această maritimă donatiune, recomandăm acest exemplu frumos atențiunii generale.

Un pompier.

Notiță Literară.

»Biblioteca pentru toți« care pricina sincerilor iubitori de literatură și doritori de progres literaturii române, îngrijiri prin faptul că în timpul din urmă încetase a mai apare așa de des și așa bogat, — earăși dă publicului semne de viață. Nu mai vedem însă pe broșuri pe dl D. Stăncescu însemnat ca director al publicației... Ori poate nici mai e d-sa, de merge publicația așa din Crăciun în Paști, și din publicație literară amenință a se prefăce într'un — codex de legi? Credem că e mai mare trebuința obștei de cetitori, de ieftinirea cărților literare bune, cum au apărut pîn'acum în »Biblioteca pentru toți« decăt trebuința domnilor advocați și judecători, de ieftinirea — cărților lor de drept!

Eată, după acestea, ce a mai apărut în »Bibli. teca pentru toți« mai nou:

Nr. 126 și 127, Poesii de Const. Bălăcescu, poet din generația dela 1830. Poesiile rămase după el, au fost scoase aci în 2 »volume«, de câte 60—70 pagini mici, cu o prefață de I. Suchian, care făgăduiește a scoate și un al treilea »volume« din scrierile inedite, de le va mai găsi. — Poesiile acestea au, sigur, valoarea lor pentru istoria literaturii. Publicului cetitor de azi, cu gust literar mai înaintat însă, îi fac puțină plăcere. Chiar de aceea fiind forța lor de atragere pentru cetitori relativ mică, nu era rău dacă d-nii editori formau din amîndouă »volumele« un singur volumăș.

Dacă, de pildă, din lucrări bune pe cari dai bucurosi 30 de bani, de-ar fi și numai de câte 60 pagini, cum sînt admirabilele nuvele »De prin Veacuri« de Carmen Sylva ori drăguțele poesii »Din inimă« alui Radu Rosetti, s'au făcut volumășe de câte 110 pagini, e disproporție și exterbă și internă să faci din ale lui C. Bălăcescu »poesii« »volumul« de — 60 pagini!

E în interesul »Bibliotecii« ca d-nii editori să fie sama și de aceste m'ăsuri.

No. 159 (de abia 59 pagini!) cuprinde un studiu științific scris de inginerul I. L. Szavlovski, despre Chronologie, Calendare și Reforma calendarului. Studiul e însă interesant, arătînd pe scurt istoria socotirii timpului în trecut și pînă azi și felurile cum se m'ăsura timpul înainte de inventarea oroloagelor, începînd dela popoarele cele mai vechi ca Babiloneni, Egipteni, Evrei, etc. Studiul are intenția a dovedi, că chestia reformei calendarului, respective a primirii calendarului nou, gregorian, care științificește e mai deservită ca cel iulian vechiu, nu e chestie de religie ci de știință astronomică, precum a spus-o și Ioan Ghica destul de hotărît, și că astfel primirea calendarului nou ar fi numai o pășire pe un teren științific mai clar. E tare de interes.

Din »Biblioteca Noastră« la Caransebeș a apărut Nr. 10: »Convorbiri pedagogice« de Enea Hodoș. Sînt trei prelucrări scurte: »Copilul miseriei«, după C. Albert; »Amintiri« după A. Stolz și »Înșurările unui bun director« după E. Klein. Ori-care cetitor, mai ales însă învățătorii și părinții dar și cei-ce în vr'un fel oare-care au vre-o datorință față de creșterea copiilor, — vor avea mare folos de citirea acestor instructive convorbiri de educație.

Ultime știri

Primejdia războiului

Pe la începutul săptămîinii viitoare se ia ca sigur că tunurile își vor deschide ele graiul ca să hotărască între cele două puteri certate: Spania și Statele Unite americane!

Mercuri în 20 April, Americanii au trimis un »ultimatum« Spaniei, adecă o scrisoare cu vorba lor din urmă! Și numai pînă azi, Sâmbătă, la miezul nopții așteaptă răspunsul! Dacă nu le vine răspuns mulțumitor, împlinindu-le cererile, trimite trei flote mari asupra Cubei.

Un francez din Cuba scrie unei foi din Paris, că monarhia spaniolă va muri, cu războiu ori și fără războiu, va muri așa cum azi stă, într'o mână cu pumnalul (cuțitul) într'alta cu crucea!.. După ea va urma republică.

AMICIȚIE — DISTRAȚIE

Ochi frumoși... Extras din o scrisoare; nu te-am întălnit să-ți arăt originalul; vine de departe, pe drumul cel nou, din lumi cu femei frumoase, și aduce: »Salutări și s'arutări celor-ce li-să cuvin!... Nu te simți atînsă?... Nime.

Zăpăcitos... Rogi să-ți-să facă »corecturi«. Să nu mai fi umblat, că tot se făceau, căci demult n'am cetit o scrisoare mai zăpăcită, mai plină de greșeli, dar' știu, de cele de... poțoa! Trebuie că numai peana umbla pe hârtie, dar' mîntea, poate chiar și ochii, își erau la sau pe vre-o... iconă d'acelea fermecate ce te inspira... Cineva.

FEL DE FEL

Ca n' povești!.. O descoperire din cele mai curioase se scrie că ar fi făcut un tehnic englez. A inventat o mașinărie numită »Zero-graf«, care e un fel de telefon dus la mai mare deservire. În telefon trebuie să vorbești că să se audă unde vrei, dar în zero-graf nu, ci scrii pe o tabelă anume pusă acolo, și scrisoarea îți ajunge întocmai, la locul unde dorești, fie ori cât de departe! Dar' de mare preț e mai ales aceea, că vorbește trimise, nu-ți-le poate prinde la ori-ce loc de pe conduct, cum se întîmplă asta cu telegraful lui Morse. Specialiști ce au făcut probă cu zero-graful, spun lucruri despre rezultatele lui, cât par numai povești, atîta-s de interesante.

Cămătarul Burtă, întră în odaia sa de culcare și pe când se desbrăca i-se pare că aude un sgomot!.. Crezînd că e vre-un hoț ascuns își strigă uite servitorul.

— La vezi, Ioane, par'că e cineva ascuns pe sub pat!

— Nu e nimeni, domnule, răspunde sluga după-ce caută bine peste tot.

— Și cu toate acestea pare-că trebuie să fie un hoț aci.

— Eu afară de d-voastră nu mai vîd pe nimeni în odaie, răspunde servitorul cu credință!..

POSTA REDACȚIEI.

D-lui I. F. în Séc... Vi-s'a retrimis manuscrisul. »Faptele vorbesc« n'am putut-o publica întocmai. Prea preamărai pe o singură doamnă pentru lucrul mai multora, nu numai al seu. Asta apoi mai cîrînd produce supărare, ca bucurie.

D-lui I. F. în Deva. Primit. Mulțumită. Achitat pînă la finea lui August a. c. Ți-am regulat și trimis documentul.

CHESTII ȘCOLARE

»Statul învățătoresc poporal în oglinda timpului modern«

Lucrare premiată de »Allgemeine Lehrer-Zeitung, (Urmare din Nrul 13.)

Nisuița învățătorilor este și aceea, de a fi inspecționați de oameni de specialitate. Acestei pretensiuni nu-i formează basa încrederea și »fala«, precum zic unii din rea voință. Dar' ei mai întai sînt dator cu onoare cătră oficiul lor. Învățătorimea nu trebuie să se simtă vătămă, dacă în cercurile dătătoare de ton se conduc oamenii de alte idei, ca la

alte oficii. Militarii, preoții, profesorii, oficialii postali etc. își au șefii lor din sus în jos, toți de o specialitate, și aceasta ar afla-o ori și cine de un lucru curios dacă ar fi *altcum*. Pentru ce se face chiar cu învățătoria abateri? Ajunge omul la acea concluzie, că învățătoria sau nu-s destul de calificați ca să se poată alege dintre ei inspectorii de lipsă, sau lucrul lor e așa de simplu, că pentru controla lui se poate folosi ori-ce fel de om! Dară oare așa e? Că în șirul învățătorilor *să află* oameni, cari ar fi harnici de a fi inspectori, se vede și de acolo, că un număr mare de învățători s'au încredințat cu acest serviciu, și aceștia, precum este știut, au corăspuns pe deplin datorinței lor, și nu numai că nu stau înderțul celor numiți din alte cercuri ci, ce privește învățământul, nu a rare ori i-au chiar întrecut pe aceștia! E o credință fără temeiuri aceea, că controla lucrării învățătorului popular ar fi un lucru prea »simplu«! Dacă suntem de acea părere, că datorința inspecțiunii e căutarea slăbiciunii și lipselor unei școale, atunci negreșit, afară de o bună minte sănătoasă, nu este de lipsă de nimic. Cu *aflarea* scăderilor unei școale însă, numai foarte puțină ispravă am făcut! Nici aceea nu-i de ajuns, că inspectorul numai în general e orientat despre cercul activității învățătorului; el trebuie să știe și apreația în de-ajuns lucrul învățătorului, adică: el trebuie să știe adevărata stare a acestei lucrări și a apreația puterea folosită la ea. Dacă inspectorul nu se pricepe în privința aceasta, atunci ușor se poate întâmpla, că un învățător, care face cele mai mari greșeli metodice, — trece de bun, pre când unul conștient și harnic, pentru niște nimicuri, umblă rău! și prin acestea suferă atât în onoare cât și în post. Unui inspector versat nu-i este iertat a confunda *aparențele* didactice, cu o *lucrare temeinică*; la el nu-i ertat să se întâmple că »pedagogii cari la invitațiuni le mână caii cei de parade ca niște cociși de profesiune«, — să se privească apoi de densii »de învățători din grația lui D-zeu«; pe când acei învățători, cari iau în serios îndeplinirea datorinței lor, dar lapădă aceste onoruri (de-a le mână caii), »abia« că corăspund.

Unui inspector versat nu-i este de-ajuns numai să cunoască greșelile, ci trebuie să și arete, *cum se face învățătorul* ca să înceteze unele și altele lipsuri, cu un cuvânt, *să știe îndrepta!* Deși e o părere scălăciată aceea, că numai acelaia îi este ertat a critica ceva, care știe să și facă mai bine, (căci atunci nici pantofarul nu ne-ar fi iertat a-i spune, că ghetelile strîmte nu-s făcute bine, după-ce nu suntem în stare a face mai bune), cu toate acestea, trebuie să susținem că *inspectorului școlar* nu-i e de-ajuns a se mărgini numai la »critică«. Mai departe, inspectorul bun, trebuie să se poarte blând cu supușii săi; să nu fie numai un prepus rece, ci conșimțitor și amic al învățătorilor săi. Activitatea sa față de școală numai așa va fi binecuvântată, dacă toate acestea condițiuni le întrunește.

Dela cine putem aștepta calitățile acestea atinse mai sus: De regulă și de sigur, dela un astfel de om, care și el însuși a lucrat acest lucru și a trăit între astfel de împrejurări, nu însă dela unul care numai ca inspector s'a făcut cunoscut cu școala populară și ca atare numai pe încetul își câștigă cunoștința de lipsă. Oare cunoaște unul ca acesta din propria-i experiență toate pedecile și scăderile, ostenelele și greutățile, cu cari e împreunată activitatea unui învățător popular? Cunoaște el în starea acestuia împregiurările grele și apăsătoare, și dacă le cunoaște, simțeste-le așa cum le-ar simți un consorte al învățătorului? Poate-se presupune dela el, că pentru dorințele, drepturile și onoarea învățătorilor ar sări în luptă cu o adevărată iubire, precum s'ar aștepta și se așteaptă de regulă dela un fost învățător?

Presupunând, că toți preoții, limbisticii, juriștii și alții asemenea, îndeosebi ar avea calificațiunea pedagogică pentru inspecționarea locală și comitatensă, n'ar putea conta mai întâi la acest oficiu aceia, cari după pregătirea ordinară și-au început serviciul dela gradul de recrut?

Dacă nu recunosc această pretensiune, sau — după-cum se întâmplă și în ziua de azi — o ignorează, învățătoria suferă lovituri grele.

Dörfeld zice: »Să poate cugeta oare, că un teolog ori limbist calificat în academie, care la cărmuirea unei năi, numai atâta pricepe, cât la serviciul școalei populare, ar cuteza a se angagia ca cărmaci sau chiar »căpitan« la un proprietar de corăbii? Și dacă totuși s'ar întâmpla aceasta: ar da oare proprietarului năii întâietate la un acamedic calificat, dar' care ca marinar, în cazul cel mai bun abia e pe jumătate față de unul necualificat academic, dar' ca marinar destul de calificat? Dar' presupunând că și această neputință să se întâmple odată: avere-ar plăcere feciorii și călătorii, dacă calificațiunea de marinar a alesului ar fi cunoscută, a-și încredința vieța la astfel de cărmaci?

»Ear' elevii și învățătorii școalei populare trebuie să se îndestulească și cu astfel de inspectori pe cari »soarta« îi aruncă peste ei.

»După-ce însă și sufletul e vrednic atâta cât trupul, nu s'ar putea pretinde, că la alegerea de inspectori să se purcedă după acele principii, cari la alegerea de cărmaci (la năi) de când e lumea sunt decisătoare?»

(Va urma.)

Pentru redacție responsabil: Petru P. Barițiu.

Din public.

— Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea. —

Löbliche Redaction!

Herr Dr. Arnold Böck Advokat in Broos hat es für gut gefunden mich nochmals und zwar diessmal im Wege der Presse anzugreifen.

Dieser Herr wirft mir vor, dass ich mich zum Richter in eigener Angelegenheit aufgeworfen und unter einem billigen Vorwande aus der Affaire habe ziehen wollen.

Der Herr scheint vergessen zu haben, dass er mich öffentlich insultiert hat, dass ich von ihm Satisfaction verlangt habe, dass er sich durch vier volle Wochen hinter angeblich unerledigten Affairen, hinter angeblichen Zwiesgesprächen, hinter unbeantworteten groben Briefen und endlich, als alle anderen Gründe wegfielen, hinter ärztlichen Zeugnissen verschanzt hat.

Er scheint vergessen zu haben, dass er am 3-ten April abends seinen Vertretern depeschierte, dass er sich am 4-ten zur Austragung der Angelegenheit nicht stellen könne, weil er eine »dringende Angelegenheit« zu erledigen habe.

Für ihn scheint vergessen zu haben, dass zu Folge seiner Depesche nicht meine sondern seine Vertreter gezwungen waren, nach vier Wochen ihr Mandat nieder zulegen, weil der Herr Mandant zur festgesetzten Stunde dringende Geschäfte hatte.

Wenn meine und seine Vertreter die »dringende Angelegenheit« nicht als Entschuldigungs Grund acceptierten, und die Affaire für erledigt erklärten, und wenn meine späteren Vertreter erklärten, dass ihm die Krankheit am 7-ten April neben der am 3-ten April vorgeschützten »dringenden Angelegenheit« etwas spät eingefallen wäre, und eine erledigte Affaire nicht nochmals erledigt werden könne, so glaube ich, mich keinesfalles als Richter in eigener Angelegenheit aufgeworfen zu haben.

Vier Wochen hindurch habe ich auf privatem Wege keine Satisfaction erreichen können, darum habe ich am 5-ten April den gerichtlichen Weg betreten.

Als »sogenannter Ehrenmann« hielt ich mich für verpflichtet diese Thatsachen zur Orientierung der öffentlichen Meinung mitzutheilen, und erkläre gleichzeitig die Angelegenheit auch auf diesem Wege meinerseits für vollkommen erledigt.

Broos, den 17-ten April 1898.

Dr. Hermann Klein,
Advokat.

„CASSA DE PĂSTRARE ÎN MERCUREA“

SOCIETATE PE ACȚII

Primește depuneri spre fructificare sub următoarele condițiuni:

1. Depuneri făcute de particulari cu anunț de 30 zile cu 5%.
2. Depuneri făcute de particulari cu anunț de 3 luni cu 5¹/₂%.
3. Depuneri făcute de biserici, școale, corporațiuni culturale, ori cu scop de binefacere cu 6%.

Permițând starea cassei, depunerile se replătesc îndată și fără anunțare.

Contribuția erarială pentru sumele depuse se plătește prin societate.

Regulamentul speșal pentru depuneri, la cerere se trimite ori-și-cui gratuit.

Depuneri, ridicări și anunțări se pot face și prin postă și se resolvă cu reîntoarcerea ei.

(291) 8—

DIRECȚIUNEA

„Cassei de păstrare în Mercurea“

SOCIETATE PE ACȚII

Baie de aburi, basen și vane în Orăștie.

= Strada Ferăriei 8. =

Proprietatea d-lui S. Birthler.

Încălzire centrală! Cea mai mare eleganță și comoditate!
Cea mai mare curățenie! Arangiamment pentru toate trebuințele!
Prețuri ieftine!

În baie se întrebuințează numai apă de rin strecurată!

Toate conductele (aparatele), pentru a fi asigurate contra ruginii, sânt făcute din aramă roșie! Fiecare vană e provăzută și cu un **douche!**

PREȚURILE BĂILOR:

Abonament pentru 12 băi de abur . 5 fl.		0 baie singuratică de abur . . . 50 or.
Abonament pentru 12 băi de vană . 4 fl.		0 baie singuratică de vană . . . 40 or.

Ordinea de soăldat, în baia de aburi:

LUNI: —		VINERI: după prânz pentru dame.
MĂRȚI: după prânz pentru dame.		SĂMBĂTĂ: „ „ Domni.
MERCURI: „ „ Domni.		DUMINECĂ a. m.: —
JOI: —		

Baia de vane stă la dispoziție atât pentru domni cât și pentru dame, tot numai în aceleași zile și în același timp, în care baia de aburi (după cum se arată mai sus).

Bilete și cărți de abonament se pot căpăta în însuși localul băii (Strada Ferăriei 8.), în prăvălia domnului F. F. Widmann și în cofetăria dlui J. Eisenburger.

Onoratul public este respectuos rugat prin aceasta, a onora baia mea prin întrebuințare numeroasă.

Cu toată stima:

(263) 13—26

S. BIRTHLER.

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE.

Fonduri proprii: fl. 350.000. Depuneri: fl. 700.000

Circulație anuală: fl. 3.000.000.

(293) 7—

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1) acordă împrumuturi cu interese de 8%;	4) cumpără și vinde marfuri și produse;
2) primește depuneri, dela particulari cu 5 și cu 5 ¹ / ₂ , ear' dela corporațiuni culturale cu 6%;	5) arîndeaza și exarîndeaza realități;
3) cumpără și vinde realități;	6) cumpără și vinde efecte publice;
	7) mijlocește operațiuni, specificate sub 3. 4. 5.

Ori-ce afacere se poate rezolva și informări se pot lua verbal în biuroul institutului, ear' în scris prin corespondență.

Orăștie, 1898.

Direcțiunea.